

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

معاونت بررسی های اقتصادی

مروری بر یافته های نماگر اقتصادی بانک مرکزی

گردآورنده:
اکرم عابدی

بهمن ماه ۱۳۹۴

فهرست مطالب

۳	صنعت
۳	شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی
۵	بررسی روند تغییرات فصلی تولید ناخالص داخلی و شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی
۶	جواز تاسیس واحدهای صنعتی
۸	پروانه بهره برداری واحدهای صنعتی
۱۰	ساختمان
۱۳	نفت
۱۴	تراز پرداخت ها
۱۶	جمع بندی
۱۷	منابع

صنعت^۱

یکی از بخش های اقتصادی اثر گذار بر رشد اقتصادی کشور، بخش صنعت است و بررسی و تحلیل وضعیت این بخش از منظر آمارهای کلان و تحلیل روندهای طی شده، تصویر روشن تری را از میزان اثر گذاری این بخش در اقتصاد کشور ارائه می دهد.

بانک مرکزی گزارش هایی را در مورد شاخص تولید صنعتی کارگاه های بزرگ صنعتی که حدود ۷۰ درصد از ارزش افزوده بخش صنعت را پوشش می دهد، تهیه و منتشر می نماید. این گزارش درصدد است تا مروری بر روند فصلی شاخص های بخش صنعت از ابتدای سال ۱۳۱۳۹۰ تا تابستان ۱۳۹۴ با استفاده از اطلاعات نامگرها و گزارش شاخص تولید صنعتی کارگاه های بزرگ بانک مرکزی ارائه دهد. در ادامه، ضمن بررسی روند شاخص تولید کارگاه های صنعتی به موضوعاتی نظیر جواز تاسیس و پروانه بهره برداری واحدهای صنعتی به لحاظ تعداد و ارزش سرمایه گذاری نیز پرداخته شده است.

شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی

شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی در فصل دوم سال ۱۳۹۴ به رقم ۱۳۹۴٫۶ رسید که نسبت به فصل قبل یعنی بهار ۱۳۹۴، ۸٫۱ درصد افزایش یافته است. بررسی روند فصلی تغییرات شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی نسبت به دوره مشابه سال قبل نشان می دهد که این شاخص از ابتدای سال ۱۳۹۴ روندی کاهشی داشته است، این در حالی است که در تمام فصول سال ۱۳۹۳ شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی نسبت به دوره مشابه سال قبل از آن افزایش یافته بود.

شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی در تابستان ۱۳۹۴ نسبت به فصل مشابه سال قبل ۰٫۶ درصد و در بهار ۱۳۹۴ نسبت به فصل مشابه سال قبل، ۴٫۱ درصد کاهش داشته است در حالی که در زمستان ۱۳۹۳ درصد تغییرات فصلی شاخص نسبت به فصل مشابه در سال ۱۳۹۲، ۱۰ درصد افزایش یافته بود.

همانطور که در جدول ۱ نشان داده شده است بالاترین شاخص تولید صنعتی طی بازه زمانی بهار ۱۳۹۰ الی تابستان ۱۳۹۴ مربوط به فصل سوم سال ۱۳۹۰ بوده است و علی رغم رشد طی فصول اخیر، هنوز سطح شاخص تولید صنعتی به رقم مذکور نرسیده است.

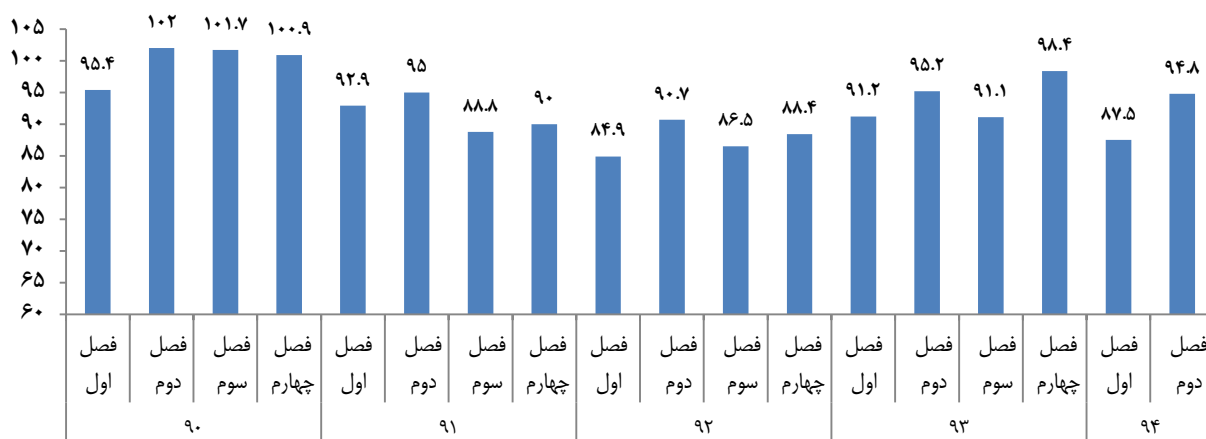
همچنین در بازه زمانی مورد اشاره، بیشترین شاخص تولید صنعتی فصل دوم سال، مربوط به تابستان سال ۱۳۹۰ (برابر با ۱۰۲) بوده و شاخص تابستان ۱۳۹۴، در مقایسه با سایر فصول دوم سالهای گذشته، فقط نسبت به تابستان سال ۱۳۹۰ رقم بالاتری دارد و نسبت به شاخص تولید صنعتی تابستان طی چند سال اخیر پایین تر است.

^۱ بدلیل اینکه مطالعه کامل نتایج بررسی کارگاه های بزرگ صنعتی کشور در سه ماهه ابتدای سال ۱۳۹۴ تا تاریخ تهیه این گزارش منتشر نشده است و فقط آمار کلیات این شاخص در نامگر بانک مرکزی آمده، لذا امکان بررسی جزئی شاخص تولید صنعتی به تفکیک گروه های مختلف صنایع فراهم نبود.

جدول ۱- روند فصلی شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی (۱۰۰=۱۳۹۰)

۹۴		۹۳				۹۲				۹۱				۹۰				شرح
فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	
۹۴.۸	۸۷.۵	۹۸.۴	۹۱.۱	۹۵.۲	۹۱.۲	۸۸.۴	۸۶.۵	۹۰.۷	۸۴.۹	۹۰	۸۸.۸	۹۵	۹۲.۹	۱۰۰.۹	۱۰۱.۷	۱۰۲	۹۵.۴	شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی
۸.۳	-۱۱.۱	۸.۰	-۴.۳	۴.۴	۳.۲	۲.۲	-۴.۶	۶.۸	-۵.۷	۱.۴	-۶.۵	۲.۳	-۷.۹	-۰.۸	-۰.۳	۶.۹		درصد تغییرات (نسبت به فصل قبل)

نمودار ۱- روند فصلی شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی

همان طور که در نمودار ۲ مشاهده می شود رشد شاخص تولید صنعتی بعد از تجربه هشت فصل متوالی رشد منفی (فصل نخست ۱۳۹۱ الی فصل انتهایی ۱۳۹۲) از ابتدای سال ۱۳۹۳، روند مثبت را در پیش می گیرد که روند مذکور فقط به مدت چهار فصل ادامه یافته و از فصل نخست سال ۱۳۹۴ مجدداً رشد منفی آغاز می شود. دو گزارش مشابه نیز رشد منفی شاخص تولید صنعتی را پیش بینی کرده بودند. گزارش شاخص تولید صنعتی بر اساس اطلاعات شرکت های بوردی تهیه شده توسط پژوهشکده پولی و بانکی (به سفارش اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران) رشد شاخص تولید صنعتی را برای شرکت های بوردی نسبت به فصل مشابه سال قبل منفی ۱۳,۱ درصد اعلام کرده بود. در گزارش عملکرد صنایع بورس اوراق بهادار تهران موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی، نرخ رشد شاخص تولید صنایع بوردی در فصل اول سال ۱۳۹۴ نسبت به مدت مشابه سال قبل منفی ۸,۳ درصد تعیین شده است.

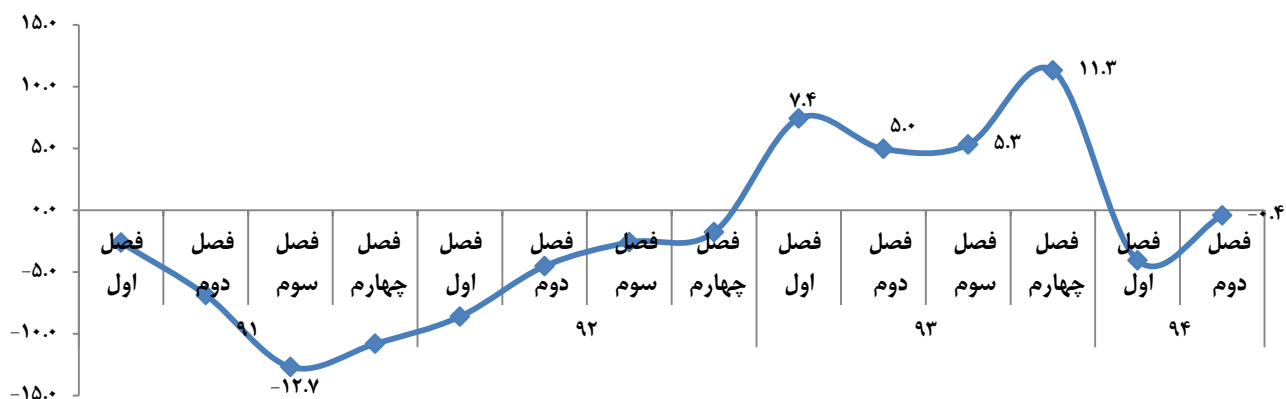
معاونت بررسی های اقتصادی

دلایل بروزمجدد تنزل تولیدات صنعتی در بازه زمانی مورد بررسی به عواملی نظیر باقی ماندن بخش عمده ای از تحریمها، کاهش قیمت نفت و فرآورده های آن که باعث محدود کردن بخش تقاضا شده و از این طریق بر رشد تولید بخش های مختلف اثرگذار بوده است، نسبت داده شده است. افزایش تولید در سال ۱۳۹۳ به دلیل کاهش محدودیت های بخش عرضه در واردات کالاها و مواد اولیه بود که افزایش در تولید را به همراه داشت. ولی با توجه به نبودن تقاضای موثر در بازار، این رشد در سال ۱۳۹۴ ادامه پیدا نکرده است.

جدول ۲- روند تغییرات شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی نسبت به فصل مشابه سال قبل

۹۴		۹۳				۹۲				۹۱				شرح
فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	
-۰.۴	-۴.۱	۱۱.۳	۵.۳	۵.۰	۷.۴	-۱.۸	-۲.۶	-۴.۵	-۸.۶	-۱۰.۸	-۱۲.۷	-۶.۹	-۲.۶	درصد تغییرات شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

نمودار ۲- روند تغییرات شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی نسبت به فصل مشابه سال قبل

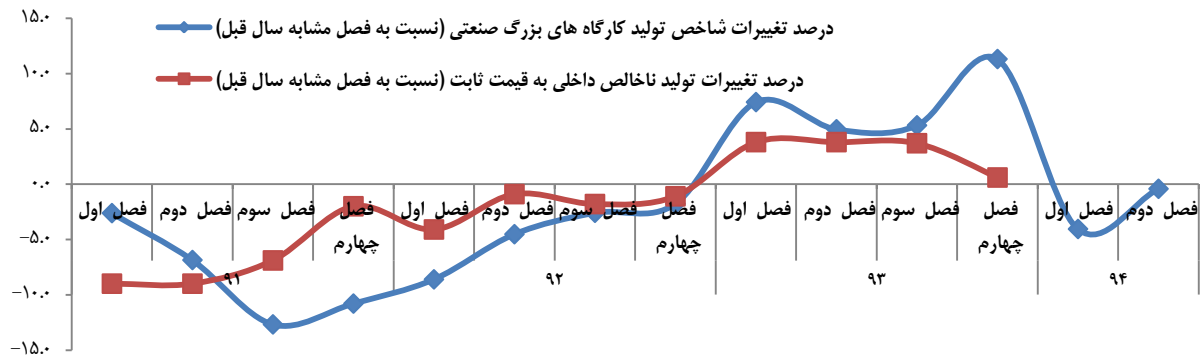

بررسی روند تغییرات فصلی تولید ناخالص داخلی و شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی

اگرچه در نماگر ۸۱ منتشر شده بانک مرکزی جای رشد اقتصادی و ارقام تولید ناخالص داخلی خالی است اما با توجه به اینکه بررسی روند تغییرات تولید ناخالص داخلی و شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی نشان می دهد که این دو شاخص تقریباً تغییرات هم سو و یک جهتی را داشته اند (نمودار ۳)، لذا با توجه به سهم بخش صنعت در تولید ناخالص داخلی و همچنین عدم اتفاق معناداری در سایر بخش های اقتصادی، کاهش رشد اقتصادی کشور در دو فصل نخست سال ۱۳۹۴ نیز دور از ذهن نیست.

معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۳- روند تغییرات شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی و تولید ناخالص داخلی نسبت به فصل مشابه سال قبل

جواز تاسیس واحدهای صنعتی

جدول ۳- روند فصلی تعداد و ارزش سرمایه گذاری جواز تاسیس واحدهای صنعتی

متوسط نرخ رشد فصلی	۹۴		۹۳				۹۲				۹۱				۹۰				شرح
	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	
-۰.۷	۳۷۴۳	۳۲۲۵	۵۳۱۴	۳۶۰۳	۴۱۳۷	۳۴۴۵	۴۶۴۱	۴۵۳۸	۴۳۴۱	۳۷۲۸	۵۳۳۹	۳۶۴۷	۳۵۸۷	۲۸۱۳	۴۰۹۷	۳۱۷۶	۴۳۵۹	۴۲۴۱	تعداد فقره)
	۱۶	-۳۹	۴۷	-۱۳	۲۰	-۲۶	۲	۵	۱۶	-۳۰	۴۶	۲	۲۸	-۲۱	۲۹	-۲۷	۳		درصد تغییرات (نسبت به فصل قبل)
-۰.۲	۲۶۲۶	۱۹۸	۱۹۶	۱۱۶	۳۵۲	۲۶۰	۳۱۳	۴۲۷	۱۹۸	۱۶۶	۲۲۳	۱۸۷	۱۲۱	۸۶	۱۴۱	۱۹۹	۲۰۰	۲۷۴	سرمایه گذاری (هزار میلیارد ریال)
	۳۲.۶	۱.۲	۶۸	-۶۷	۳۶	-۱۷	-۲۷	۱۱۵	۱۹	-۲۵	۲۰	۵۵	۴۰	-۳۹	-۲۹	-۱	-۲۷		درصد تغییرات (نسبت به فصل قبل)

تعداد جواز تاسیس واحدهای صنعتی در فصل دوم سال ۱۳۹۴، برابر با ۳۷۴۳ فقره می باشد که نسبت به فصل قبل ۱۶ درصد افزایش یافته و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۶ درصد کاهش یافته است.

ارزش سرمایه گذاری در جواز تاسیس واحدهای صنعتی در سه ماهه نخست سال ۱۳۹۴ معادل ۲۰ هزار میلیارد تومان می باشد که نسبت به فصل قبل، ۱ درصد افزایش یافته و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۲۴ درصد کاهش یافته است.

در بازه زمانی مورد بررسی تعداد جوازهای تاسیس واحدهای صنعتی به طور متوسط هر فصل ۰,۷ درصد کاهش یافته و ارزش سرمایه گذاری جواز تاسیس واحدهای صنعتی ۰,۲ درصد کاهش یافته است.

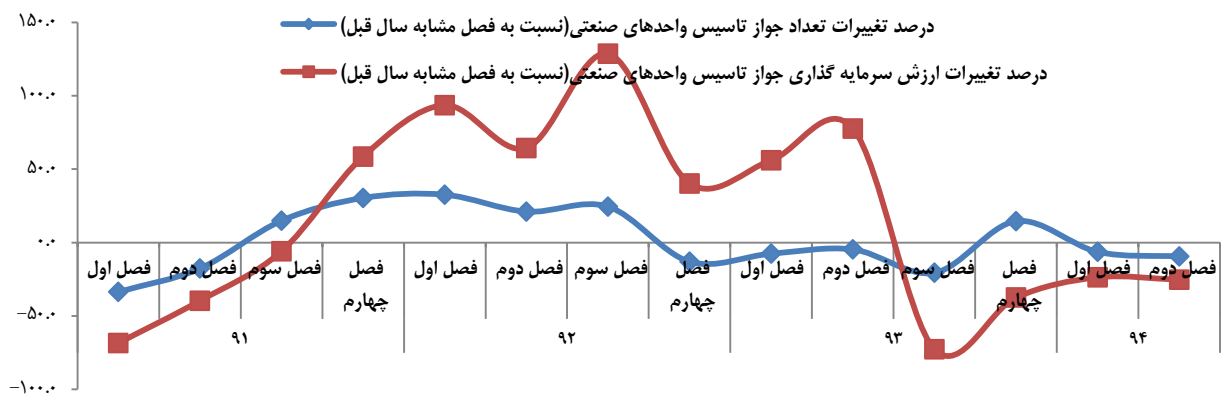
معاونت بررسی های اقتصادی

با توجه به اینکه اطلاعات درج شده در جوازهای تاسیس صنعتی معمولاً بر اساس اظهار متقاضیان سرمایه گذاری تکمیل می گردد لذا روایی آمار مربوط به حجم سرمایه گذاری، با تردید همراه است. آمار فوق صرفاً می تواند سیگنالی از تمایل سرمایه گذاران برای راه اندازی واحدهای صنعتی باشد که مشاهده مثبتی در قیاس با فصل مشابه سال قبل برای تابستان ۱۳۹۴، وجود ندارد.

جدول ۴- روند تغییرات شاخص تعداد و ارزش سرمایه گذاری جواز تاسیس واحدهای صنعتی نسبت به فصل مشابه سال قبل

۹۴		۹۳				۹۲				۹۱				شرح
فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	
-۹.۵	-۶.۴	۱۴.۵	-۲۰.۶	-۴.۷	-۷.۶	-۱۳.۱	۲۴.۴	۲۱.۰	۳۲.۵	۳۰.۳	۱۴.۸	-۱۷.۷	-۳۳.۷	درصد تغییرات تعداد جواز تاسیس واحدهای صنعتی (نسبت به فصل مشابه سال قبل)
-۲۵.۴	-۲۳.۸	-۳۷.۵	-۷۲.۸	۷۷.۶	۵۶.۰	۴۰.۲	۱۲۸.۷	۶۴.۳	۹۳.۵	۵۸.۵	-۶.۰	-۳۹.۸	-۶۸.۶	درصد تغییرات ارزش سرمایه گذاری جواز تاسیس واحدهای صنعتی (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

نمودار ۴- روند تغییرات شاخص تعداد و ارزش سرمایه گذاری جواز تاسیس واحدهای صنعتی نسبت به فصل مشابه سال قبل

پروانه بهره برداری واحدهای صنعتی

جدول ۵- روند فصلی تعداد و ارزش سرمایه گذاری پروانه بهره برداری از واحدهای صنعتی

متوسط نرخ رشد فصلی	۹۴		۹۳				۹۲				۹۱				۹۰				شرح
	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	
-۱.۳	۱۱۹۸	۹۹۰	۱۴۹۵	۱۱۲۱	۱۲۱۶	۱۱۳۳	۱۳۸۶	۱۱۸۵	۹۰۷	۶۹۱	۸۰۴	۱۰۲۸	۱۲۲۳	۱۰۰۵	۱۶۹۹	۱۴۶۴	۱۶۴۳	۱۵۰۶	تعداد (فقره)
	۲۱	-۳۴	۳۳	-۸	۷	-۱۸	۱۷	۳۱	۳۱	-۱۴	-۲۲	-۱۶	۲۲	-۴۱	۱۶	-۱۱	۹		درصد تغییرات (نسبت به فصل قبل)
۲.۰	۳۵.۸	۲۵	۳۹	۳۱	۴۳	۳۵	۳۷	۴۴	۴۹	۱۹	۲۲	۲۳	۲۲	۱۷	۶۴	۲۰	۴۷	۲۶	سرمایه گذاری (هزار میلیارد ریال)
	۴۳.۲	-۲۶.۴	۲۶	-۲۸	۲۵	-۸	-۱۴	-۱۱	۱۶۳	-۱۶	-۵	۹	۲۴	-۷۳	۲۱۸	-۵۷	۸۱		درصد تغییرات (نسبت به فصل قبل)

پروانه بهره برداری صنعتی بعد از نصب و راه اندازی آزمایشی ماشین آلات و تحقق شرایط تولید، توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت صادر می شود لذا در مقایسه با ارقام مربوط به جوازهای تاسیس، اعتبار بالاتری دارد.

تعداد پروانه بهره برداری واحدهای صنعتی در فصل دوم سال ۱۳۹۴، برابر با ۱۱۹۸ فقره می باشد که نسبت به فصل قبل (بهار ۱۳۹۴) ۲۱ درصد افزایش یافته و نسبت به فصل مشابه سال قبل، ۱.۵ درصد کاهش یافته است.

ارزش سرمایه گذاری در پروانه بهره برداری واحدهای صنعتی در فصل دوم سال ۱۳۹۴، معادل با ۳.۶ هزار میلیارد تومان می باشد که نسبت به فصل قبل ۴۳ درصد افزایش یافته و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۱۷ درصد کاهش یافته است. تعداد و ارزش سرمایه گذاری پروانه های بهره برداری واحدهای صنعتی در تابستان ۱۳۹۴ نسبت به فصل مشابه سال قبل کاهش داشته است.

در بازه زمانی مورد بررسی تعداد پروانه بهره برداری از واحدهای صنعتی به طور متوسط هر فصل ۱.۳ درصد کاهش یافته و ارزش سرمایه گذاری مندرج در پروانه بهره برداری واحدهای صنعتی نیز ۲ درصد افزایش یافته است.

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۶- روند تغییرات شاخص تعداد و ارزش سرمایه گذاری پروانه بهره برداری از واحدهای صنعتی نسبت به

فصل مشابه سال قبل درصد

۹۴		۹۳				۹۲				۹۱				شرح
فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	
-۱.۵	-۱۲.۶	۷.۹	-۵.۴	۳۴.۱	۶۴.۰	۷۲.۳	۱۵.۳	-۲۵.۹	-۳۱.۳	-۵۲.۷	-۲۹.۸	-۲۵.۶	-۳۳.۳	درصد تغییرات تعداد پروانه های بهره برداری واحدهای صنعتی (نسبت به فصل مشابه سال قبل)
-۱۷.۳	-۲۷.۷	۵.۰	-۲۸.۳	-۱۱.۵	۸۶.۲	۶۸.۷	۸۶.۶	۱۲۷.۴	۷.۵	-۶۵.۴	۱۵.۹	-۵۳.۹	-۳۲.۸	درصد تغییرات ارزش سرمایه گذاری پروانه های بهره برداری واحدهای صنعتی (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

نمودار ۵- روند تغییرات شاخص تعداد و ارزش سرمایه گذاری پروانه بهره برداری از واحدهای صنعتی نسبت به

فصل مشابه سال قبل

ساختمان

جدول ۷- روند سالانه تعداد پروانه های ساختمانی صادر شده در مناطق شهری (هزار فقره)

متوسط نرخ رشد	۹۳	۹۲	۹۱	۹۰	شرح	
	۱۰.۲	۲۱.۲	۲۵.۷	۳۲.۲	تهران	تعداد پروانه های ساختمانی صادر شده در مناطق شهری (هزار فقره)
-۳۲	-۵۲	-۱۸	-۲۰		درصد تغییرات نسبت به سال قبل	
	۱۱۷.۳	۱۷۲.۶	۱۸۶.۸	۱۹۱.۴	کل مناطق شهری	
-۱۵	-۳۲	-۸	-۲		درصد تغییرات نسبت به سال قبل	

در سال های ۱۳۹۰ لغایت ۱۳۹۳ تعداد پرونده های ساختمانی صادر شده روندی نزولی داشته است. در این بازه زمانی سرعت کاهش صدور پروانه های ساختمانی در تهران سریع تر از کل مناطق شهری کشور می باشد، تعداد پروانه های ساختمانی صادر شده به طور متوسط در تهران سالانه ۳۲ درصد کاهش و در کل مناطق شهری سالی ۱۵ درصد کاهش یافته است.

تعداد پروانه های ساختمانی در انتهای سال ۱۳۹۳، در کل مناطق شهری ۱۱۷ هزار فقره بوده که سهم تهران از این تعداد ۸,۷ درصد می باشد.

جدول ۸- روند فصلی تعداد پروانه های ساختمانی صادر شده در مناطق شهری (هزار فقره)

متوسط نرخ رشد فصلی (%)	۹۴		۹۳				شرح	
	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول		
		۲.۳	۲.۲	۲.۴	۱.۹	۲.۳		
-۸	۴.۵	-۸.۳	۲۶.۳	-۱۷.۴	-۳۴	-۳	درصد تغییرات نسبت به فصل قبل	
	۲۵.۱	۲۷	۳۵.۳	۲۰.۸	۲۸.۳	۳۲.۹	کل مناطق شهری	
-۵	-۷.۰	-۲۳.۵	۶۹.۷	-۲۶.۵	-۱۴	-۲۸	درصد تغییرات نسبت به فصل قبل	

جدول ۹- درصد تغییرات نسبت به فصل مشابه سال قبل

۹۴		۹۳				شرح	
فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول		
-۰.۵	-۳۶.۲	-۳۱.۹	-۵۶.۰	-۶۲.۴	-۵۰.۲	تهران	تعداد پروانه های ساختمانی صادر شده در مناطق شهری
-۱۱.۲	-۱۷.۸	-۲۳.۲	-۳۶.۶	-۳۹.۱	-۳۰.۶	کل مناطق شهری	

بررسی روند فصلی تعداد پروانه های ساختمانی صادر شده نیز حاکی از روند کاهشی این متغیر دارد به گونه ای که در بازه زمانی بهار ۱۳۹۳ لغایت تابستان ۱۳۹۴، تعداد پروانه های ساختمانی صادر شده به طور متوسط در هر فصل در تهران ۸ درصد و در کل مناطق شهری کشور ۵ درصد کاهش یافته است.

در فصل دوم سال ۱۳۹۴ در تهران، تعداد ۲,۳ هزار فقره پروانه ساختمانی صادر شده که نسبت به فصل قبل ۴,۵ درصد افزایش و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۰,۵ درصد کاهش یافته است. در کل مناطق شهری نیز تعداد ۲۵ هزار فقره

معاونت بررسی های اقتصادی

پروانه ساختمانی صادر شده که نسبت به فصل قبل ۷ درصد و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۱۱ درصد کاهش یافته است.

کاهش تعداد پروانه های ساختمانی حاکی از تداوم رکود بخش ساختمان در سمت عرضه دارد که علت اصلی آن را می توان کاهش حاشیه سود ساخت و ساز در ماه های اخیر عنوان کرد.

جدول ۱۰- روند سالانه سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمان های جدید مناطق شهری (هزار میلیارد ریال)

متوسط نرخ رشد	۹۳	۹۲	۹۱	۹۰	شرح	
	۲۰۵.۶	۱۸۳	۱۶۸.۷	۷۹.۹	تهران	سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمان های جدید مناطق شهری (هزار میلیارد ریال)
۳۷	۱۲	۸	۱۱۱		درصد تغییرات نسبت به سال قبل	
	۲۶۹.۳	۲۶۵.۶	۲۳۷.۹	۲۱۱.۹	کل مناطق شهری	
۸	۱	۱۲	۱۲		درصد تغییرات نسبت به سال قبل	

جدول ۱۱- روند فصلی سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمان های جدید مناطق شهری (هزار میلیارد ریال)

متوسط نرخ رشد فصلی (%)	۱۳۹۴		۱۳۹۳				شرح
	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	
	۴۹.۶	۵۱.۷	۵۰.۴	۴۹.۷	۴۹	۵۶.۳	تهران
-۲.۵	-۴.۱	۲.۶	۱.۴	۱.۴	-۱۳	۲۸	درصد تغییرات نسبت به فصل قبل
	۱۹۳.۹	۱۹۸	۱۹۴.۲	۱۹۹.۸	۲۰۵	۲۱۱.۵	کل مناطق شهری
-۱.۷	-۲.۱	۲.۰	-۲.۸	-۲.۵	-۳	۲۵	درصد تغییرات نسبت به فصل قبل

جدول ۱۲- درصد تغییرات نسبت به فصل مشابه سال قبل

۹۴		۹۳				شرح
فصل دوم	فصل اول	فصل	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	
۱,۲	-۸,۲	۱۴,۵	۸	۴,۳	۲۲,۵	تهران
-۵,۴	-۶,۴	۱۴,۸	۱,۹	۱	۱۳,۹	کل مناطق شهری

یکی از اجزاء تامین تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به عنوان اقلام هزینه ای در برآورد تولید ناخالص داخلی کشور، میزان سرمایه گذاری در بخش ساختمان است که از دو محل سرمایه گذاری بخش خصوصی و دولتی تامین می شود.

بر اساس آمار بانک مرکزی، میزان سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمان های جدید تهران در فصل دوم سال ۱۳۹۴، معادل ۴,۱ درصد نسبت به فصل قبل، کاهش و ۱,۲ درصد نسبت به فصل مشابه سال قبل، افزایش یافته و به میزان حدود ۵ هزار میلیارد تومان رسیده است. همچنین این متغیر در کل مناطق شهری ۱۹,۴ هزار میلیارد تومان بوده که نسبت به فصل قبل ۲,۱ درصد و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۵,۴ درصد کاهش یافته است. البته می باید توجه کرد که ارقام سرمایه گذاری بخش خصوصی به قیمت جاری می باشد و قطعاً در نظر گرفتن تورم در تحلیل تغییرات ارزش سرمایه گذاری موثر است. تورم در شش ماهه اول سال ۱۳۹۴ نسبت به دوره مشابه سال قبل، ۱۴,۵ درصد است

معاونت بررسی های اقتصادی

لذا با در نظر گرفتن تورم، ارزش سرمایه گذاری در تهران و کل مناطق شهری در فصل اول سال ۱۳۹۴ نسبت به دوره مشابه سال قبل روندی کاهشی داشته است، در نتیجه احتمال کاهش ارزش واقعی سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمان های جدید به علت کاهش حاشیه سود و رکود در بخش ساختمان، تقویت می شود.

جدول ۱۳- روند سالانه شاخص بهای خدمات ساختمانی و شاخص بهای تولیدکننده مصالح ساختمانی

متوسط نرخ رشد	شرح				
	۹۳	۹۲	۹۱	۹۰	
۳۰	۲۱۹.۲	۱۸۲.۸	۱۳۳.۹	۱۰۰	شاخص بهای خدمات ساختمانی
	۱۹.۹	۳۶.۵	۳۳.۹		درصد تغییرات نسبت به سال قبل
	۱۹۴.۹	۱۸۷.۲	۱۴۷.۵	۱۰۰	شاخص بهای تولیدکننده مصالح ساختمانی
۲۵	۴	۲۷	۴۸		درصد تغییرات نسبت به سال قبل

شاخص بهای خدمات ساختمانی در سال ۱۳۹۳، حدود ۲۰ درصد افزایش داشته و شاخص بهای تولیدکننده مصالح ساختمانی با ۴ درصد افزایش به رقم ۱۱۳۹۴,۹ رسیده است. سرعت افزایش شاخص خدمات ساختمان بیشتر از افزایش بهای تولیدکننده مصالح ساختمانی است.

جدول ۱۴- روند فصلی شاخص بهای خدمات ساختمانی و شاخص بهای تولیدکننده مصالح ساختمانی

متوسط نرخ رشد	شرح						
	۹۴		۹۳				
	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	
	۲۴۵.۱	۲۳۸.۸	۲۲۰.۳	۲۲۴.۵	۲۱۶.۳	۲۰۵.۸	شاخص بهای خدمات ساختمانی
۴	۲۶	۳.۷	۲۶	۳.۸	۵	۵	درصد تغییرات نسبت به فصل قبل
	۱۸۶.۵	۱۸۶.۳	۱۹۰.۳	۱۹۷	۱۹۷.۷	۱۹۴.۶	شاخص بهای تولیدکننده مصالح
-۰.۸	۰.۱	-۲.۱	-۳.۴	-۰.۴	۲	۵	درصد تغییرات نسبت به فصل قبل

جدول ۱۵- درصد تغییرات نسبت به دوره مشابه سال قبل

شرح	۹۴		۹۳			
	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول
شاخص بهای خدمات ساختمانی	۱۳,۳	۱۶	۱۸	۱۸,۸	۲۰,۷	۲۲,۷
شاخص بهای تولیدکننده مصالح ساختمانی	-۵,۶	-۴,۲	۲,۷	۳	۵,۹	۴,۸

در دوره مورد بررسی، شاخص بهای تولیدکننده مصالح ساختمانی از فصل سوم سال ۱۳۹۳ روندی نزولی دارد. همچنین تورم نقطه به نقطه در این شاخص در فصل بهار ۱۳۹۴ (برای نخستین بار طی بازه مورد بررسی از بهار ۱۳۹۳)، منفی شده است و در تابستان نیز روند کاهشی آن ادامه یافته است. در مقابل شاخص بهای خدمات ساختمانی روندی صعودی داشته و نسبت به دوره مشابه سال قبل از افزایش ۱۳,۳ درصدی برخوردار بوده است، لذا با بررسی دو شاخص اصلی تورم در صنعت ساختمانی نمی توان با قاطعیت در ارتباط با تغییرات قیمت مسکن در ایران اظهار نظر کرد. بر اساس اطلاعات منتشر شده در نماگر بانک مرکزی شاخص بهای تولیدکننده مصالح ساختمانی در فصل دوم سال ۱۳۹۴ با ۰,۱ درصد افزایش نسبت به فصل قبل به رقم ۱۸۶,۵ و شاخص بهای خدمات ساختمانی با ۲,۶ درصد افزایش به ۲۴۵,۱ رسیده است.

نفت

میانگین میزان تولید نفت در فصل دوم سال ۱۳۹۴ برابر با ۳۱۶۱ هزار بشکه در روز بوده که نسبت به فصل قبل، ۲،۲ درصد افزایش یافته است. همچنین در این بازه زمانی مقدار صادرات نفت^۲ با افزایش ۷،۹ درصدی به میزان ۱۵۳۴ هزار بشکه در روز رسیده است. این در حالی است که میزان صادرات نفت خام در فصل بهار ۱۳۹۴ نسبت به فصل قبل از آن کاهش یافته بود؛ اثر رفع تحریم ها در میزان صادرات تابستان ۱۳۹۴ مشاهده می شود.

بررسی روند فصلی تولید نفت خام نشان می دهد که از بهار ۱۳۹۳ تا انتهای پاییز ۱۳۹۳ روند مقدار تولید نفت کاهشی بوده و مجدداً بعد از زمستان ۱۳۹۳ روند صعودی در پیش گرفته است. تغییر جهت روند تولید نفت را می توان ناشی از تاثیر توافقات برای رفع تحریم ها و گشایش های حاصل شده در این حوزه دانست.

بررسی روند فصلی میزان تولید و صادرات نفت خام در بازه زمانی بهار ۱۳۹۳ لغایت تابستان ۱۳۹۴ نشان می دهد که بیشترین میزان تولید و صادرات نفت در فصل نخست سال ۱۳۹۳ بوده است.

در دوره مورد بررسی مقدار روزانه تولید نفت به طور متوسط در هر فصل ۰،۳۴ درصد کاهش یافته و مقدار روزانه صادرات نیز ۰،۲۲ درصد کاهش یافته است (جداول ۱۶ و ۱۷).

اگرچه بخش عمده ای از کاهش میزان تولید و صادرات نفت ایران به مسئله تحریم ها نسبت داده می شود ولی برخی کارشناسان نیاز به سرمایه گذاری برای بازسازی، تجهیز و احداث ظرفیت های پالایشگاهی را نیز جزو عوامل کاهش تولید نفت خام عنوان می نمایند.

جدول ۱۶- روند فصلی مقدار تولید نفت- هزار بشکه در روز

متوسط نرخ رشد	۱۳۹۴		۱۳۹۳				شرح
	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	
	۳۱۶۱	۳۰۹۳	۳۰۱۵	۳۰۰۵	۳۰۱۳	۳۲۱۵	مقدار تولید نفت
-۰،۳۴	۲،۲	۲،۶	۰،۳	-۰،۳	-۶	-۱	درصد تغییرات نسبت به فصل قبل

جدول ۱۷- روند فصلی مقدار صادرات نفت- هزار بشکه در روز

متوسط نرخ رشد	۱۳۹۴		۱۳۹۳				شرح
	فصل دوم	فصل اول	فصل چهارم	فصل سوم	فصل دوم	فصل اول	
	۱۵۳۴	۱۴۲۲	۱۴۲۸	۱۳۸۶	۱۳۷۲	۱۵۵۱	مقدار صادرات نفت
-۰،۲۲	۷،۹	-۰،۴	۳،۰	۱،۰	-۱۲	-۱	درصد تغییرات نسبت به فصل قبل

بررسی روند سالانه تولید و صادرات نفت نشان می دهد که مقدار تولید نفت، از سال ۱۳۹۲ روندی کاهشی داشته و در سال ۱۳۹۳ با ۱۲ درصد کاهش به میزان ۳۰۶۳ هزار بشکه در روز رسیده است. این روند نزولی اثر تحریم های بین المللی را در کاهش مقدار تولید و صادرات نفت کشور نمایان می سازد.

^۲- شامل صادرات نفت خام و خالص صادرات از فرآورده های نفتی می باشد.

معاونت بررسی های اقتصادی

روند کاهشی مقدار صادرات نفت نیز با تاثیر از اعمال تحریم ها از سال ۱۳۹۱ آغاز شده است و در سال ۱۳۹۳ با حدود ۱۵ درصد کاهش نسبت به سال قبل از آن، به ۱۴۳۵ هزار بشکه در روز رسیده است. از سال ۱۳۹۰ تا انتهای سال ۱۳۹۳ مقدار تولید روزانه نفت به طور متوسط سالی ۵ درصد کاهش و مقدار صادرات روزانه به طور متوسط سالی ۱۲ درصد کاهش یافته است.

جدول ۱۸ - روند سالانه مقدار تولید نفت - هزار بشکه در روز

متوسط نرخ رشد سالانه ۱۳۹۰-۱۳۹۳ (%)	۹۳	۹۲	۹۱	۹۰	شرح
		۳۰۶۳	۳۴۸۱	۳۷۳۲	۳۶۱۹
-۵	-۱۲	-۷	۳	۲	درصد تغییرات نسبت به سال قبل

جدول ۱۹ - روند سالانه مقدار صادرات نفت - هزار بشکه در روز

متوسط نرخ رشد سالانه ۱۳۹۳-۱۳۹۰ (%)	۹۳	۹۲	۹۱	۹۰	شرح
		۱۴۳۵	۱۶۸۵	۱۹۰۰	۲۱۰۷
-۱۲	-۱۴.۸	-۱۱.۳	-۹.۸	۵.۳	درصد تغییرات نسبت به سال قبل

بر اساس آخرین آمار منتشره اوپک میزان تولید نفت خام ایران در بازه های زمانی مختلف به شرح جدول زیر می باشد. میزان تولید روزانه نفت خام در ماه های انتهایی سال ۲۰۱۵ و ابتدای سال ۲۰۱۶ روندی افزایش داشته و طی سه ماه منتهی به ژانویه ۲۰۱۶، در مجموع ۶۰ هزار بشکه در روز به متوسط تولید ماهانه ایران اضافه شده است. علی رغم افزایش صورت گرفته، میزان تولید همچنان در مقادیری پایین تر از متوسط میزان تولید ایران در سال ۲۰۱۳ (۳۵۷۶ هزار بشکه در روز) قرار دارد.

وفق آمار سازمان اوپک، در ماه ژانویه ۲۰۱۶، ایران با سطح تولید ۳۳۷۰ هزار بشکه در روز پس از عربستان سعودی با تولید ۱۰۲۳۰ و عراق با تولید ۴۱۸۳ هزار بشکه در روز، در رتبه سوم قرار دارد. امارات عربی با تولید ۳۱۲۳ هزار بشکه در روز نیز در رتبه چهارم قرار دارد.

جدول ۲۰ - مقدار تولید روزانه نفت خام ایران - هزار بشکه در روز

شرح	۲۰۱۴	۲۰۱۵	فصل دوم ۲۰۱۵	فصل سوم ۲۰۱۵	فصل چهارم ۲۰۱۵	نوامبر ۲۰۱۵	دسامبر ۲۰۱۵	ژانویه ۲۰۱۶
میزان تولید نفت	۳۱۱۷	۳۱۵۲	۳۱۰۳	۳۱۷۰	۳۳۱۳	۳۳۱۰	۳۳۵۰	۳۳۷۰

همراه با کاهش قیمت جهانی نفت، قیمت نفت سنگین صادراتی ایران نیز در سالهای گذشته دچار تغییراتی شد. قیمت نفت ایران در دسامبر ۲۰۱۵ برابر با ۳۱،۷۳ دلار در هر بشکه بود که به ۲۴،۰۷ دلار در ژانویه ۲۰۱۶ کاهش یافت. این در حالی است که میانگین قیمت نفت ایران در بازه زمانی یک سال منتهی به ژانویه ۲۰۱۶ برابر با ۴۲،۸ دلار در هر بشکه بوده است. بنظر می رسد

تراز پرداخت ها

تراز بازرگانی بخش نفت طی سال های گذشته همواره مثبت بوده است. تراز بازرگانی بخش غیر نفتی با توجه به بیشتر بودن ارزش واردات از صادرات، همواره منفی بوده به نحوی که ارزش صادرات غیر نفتی صرفاً قادر به پوشش ۵۰ درصد از نیاز ارزی واردات (سایر کالاها) طی سال ۱۳۹۳ بوده است.

تراز بازرگانی نفتی در نیمه نخست سال ۱۳۹۴ نسبت به دوره مشابه سال قبل ۴۰,۲ درصد کاهش یافته است، ارزش صادرات نفتی در این مدت ۴۰,۳ درصد و واردات گاز و فرآورده های نفتی، ۴۲,۲ درصد کاهش یافته است. تراز بازرگانی غیرنفتی نیز افزایش ۲۸,۶ درصدی داشته است که کاهش تراز منفی در این مدت نه از محل افزایش صادرات غیر نفتی بلکه عمدتاً از محل کاهش واردات در این حوزه، حاصل شده است.

رقم منفی حساب خدمات در شش ماهه ابتدای سال ۱۳۹۴ در مقایسه با نیمه نخست ۱۳۹۳، حدود ۳۸ درصد بهبود یافته و از منفی ۳,۷ میلیارد دلار به منفی ۲,۲ میلیارد دلار رسیده است. همچنین در این بازه زمانی حساب سرمایه نیز با رشد مثبت ۹۸ درصدی همراه بوده است و رقم منفی حساب سرمایه به منفی ۵۰ میلیون دلار رسیده است که بمراتب کمتر از رقم منفی ۳,۳ میلیارد دلاری مدت مشابه در سال ۱۳۹۳ می باشد.

جدول ۲۱- تراز بازرگانی نفتی و غیر نفتی در شش ماهه نخست سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ - میلیارد دلار

شرح	شش ماهه سال ۱۳۹۳	شش ماهه سال ۱۳۹۴	درصد تغییر شش ماهه نسبت به دوره مشابه سال قبل ۱۳۹۴
تراز بازرگانی نفتی	۳۱.۷۱	۱۹.۰	-۴۰.۲
صادرات نفتی	۳۳.۶۰	۲۰.۰۷	-۴۰.۳
واردات گاز و فرآورده های نفتی	۱.۸۹	۱.۰۹	-۴۲.۲
تراز بازرگانی غیر نفتی	-۱۶.۰۰	-۱۱.۴۳	۲۸.۶
صادرات غیر نفتی	۱۵.۰۷	۱۳.۵۵	-۱۰.۱
واردات سایر کالاها	۳۱.۰۷	۲۴.۹۸	-۱۹.۶

جدول ۲۲- تراز پرداخت ها در شش ماهه نخست سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ - میلیارد دلار

شرح	شش ماهه سال ۱۳۹۳	شش ماهه سال ۱۳۹۴	درصد تغییر شش ماهه نسبت به دوره مشابه سال قبل
حساب جاری	۱۲.۸۰	۶.۱۴	-۵۲.۱
حساب کالا	۱۵.۷۱	۷.۵۴	-۵۲.۰
حساب کالای نفتی	۳۱.۷۱	۱۸.۹۸	-۴۰.۲
حساب کالای غیر نفتی	-۱۶.۰۰	-۱۱.۴۳	۲۸.۶
حساب خدمات	-۳.۶۶	-۲.۲۸	۳۷.۶
حساب درآمد و انتقالات جاری	۰,۷۵	۰,۸۸	۱۶,۸
خالص حساب سرمایه	-۳.۳۴	-۰.۰۵	۹۸.۴

جمع بندی

در این گزارش به بررسی آمارهای منتشر شده بانک مرکزی در فصل دوم سال ۱۳۹۴ در سرفصل های صنعت، ساختمان، نفت و تراز پرداخت ها پرداخته شده است.

در بخش صنعت، برخی شاخص های مهم نظیر شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی، جواز تاسیس واحدهای صنعتی و پروانه های بهره برداری بررسی شده است، شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی در فصل دوم سال ۱۳۹۴ به رقم ۸۶,۷ رسید که نسبت به فصل قبل یعنی زمستان ۱۳۹۳، حدود ۱۲ درصد کاهش و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۴ درصد کاهش داشته است، روند کاهشی شاخص تولید صنعت بر اساس گزارشات دیگر مراکز پژوهشی، که از اطلاعات شرکت های بورسی استفاده می کنند، نظیر موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی و پژوهشکده پولی نیز مورد تایید است.

روند کاهشی در برخی شاخص های دیگر مورد بررسی در سه ماهه نخست سال ۱۳۹۴ نسبت به فصل مشابه سال قبل، نظیر تعداد پروانه بهره برداری واحدهای صنعتی قابل مشاهده است. اما ارزش سرمایه گذاری پروانه های بهره برداری واحدهای صنعتی در فصل نخست ۱۳۹۴ نسبت به مدت مشابه سال قبل، افزایش داشته است. با توجه به رشد منفی تعدادی پروانه های بهره برداری و در مقابل رشد مثبت ارزش سرمایه گذاری احتمال پیوستن تولیدات سرمایه برتر به مدار تولیدات صنعتی کشور وجود دارد. ضمناً با توجه به اینکه شاخص تولید کارگاه های صنعتی در سه ماهه نخست سال ۱۳۹۴ نسبت به فصل قبل، کاهش داشته است، به نظر نمی رسد که واحدهای جدیدی که طی فصول سال ۱۳۹۳ به مدار تولید اضافه شده اند موجب افزایش تولید شده باشند.

در بخش ساختمان، در فصل نخست سال ۱۳۹۴ کاهش تعداد پروانه های ساختمانی در کل مناطق شهری و همچنین در شهر تهران مشاهده می شود که نشان از تداوم رکود بخش ساختمان در سمت عرضه دارد که علت اصلی آن را می توان کاهش حاشیه سود ساخت و ساز در ماه های اخیر عنوان کرد. شاخص بهای تولیدکننده مصالح در فصل بهار ۱۳۹۴ نسبت به دوره مشابه سال قبل کاهش یافته است. در مقابل شاخص بهای خدمات ساختمانی روندی صعودی داشته، لذا با بررسی دو شاخص اصلی تورم در صنعت ساختمانی نمی توان با قاطعیت در ارتباط با تغییرات قیمت مسکن در ایران اظهار نظر کرد.

مقدار تولید نفت در سه ماهه نخست سال ۱۳۹۴ برابر با ۳۰۹۳ هزار بشکه در روز بوده که نسبت به سه ماهه قبل ۲,۶ درصد افزایش یافته است. این در حالی است که در این بازه زمانی مقدار صادرات نفت با کاهش ۰,۴ درصدی به میزان ۱۴۲۲ هزار بشکه در روز رسیده است. بررسی روند فصلی تولید نفت خام نشان می دهد که از زمستان ۱۳۹۲ تا انتهای پاییز ۱۳۹۳ روند مقدار تولید نفت کاهشی بوده و مجدداً بعد از زمستان ۱۳۹۳ روند صعودی در پیش گرفته است. تغییر جهت روند تولید نفت را می توان ناشی از تاثیر توافقات برای رفع تحریم ها و گشایش های حاصل شده در این حوزه دانست.

تراز بازرگانی نفتی در نیمه نخست سال ۱۳۹۴ نسبت به دوره مشابه سال قبل ۴۰,۲ درصد کاهش یافته است، ارزش صادرات نفتی در این مدت ۴۰,۳ درصد و واردات گاز و فرآورده های نفتی، ۴۲,۲ درصد کاهش یافته است. تراز بازرگانی

معاونت بررسی های اقتصادی

غیرنفتی نیز افزایش ۲۸,۶ درصدی داشته است که کاهش تراز منفی در این مدت نه از محل افزایش صادرات غیر نفتی بلکه عمدتاً از محل کاهش واردات در این حوزه، حاصل شده است. بهبود حساب های خدمات و سرمایه در نیمه نخست سال ۱۳۹۴ در مقایسه با مدت مشابه در سال ۱۳۹۳ نیز قابل توجه است.

منابع

۱. بانک مرکزی، آمارهای اقتصادی، سری زمانی شاخص صنعت، نتایج شاخص کل تولید کارگاه های بزرگ صنعتی کشور.
۲. بانک مرکزی، نماگر های اقتصادی، شماره ۸۱.
۳. OPEC, Monthly Oil Market Report, Feb ۲۰۱۶